

CUMHURİYETİN 50. YILINDA TÜRKİYE'DE ASTRONOMİ

Prof Dr. NÜZHET GÖKDOĞAN

Cumhuriyetin 50. yılı münasebetiyle Cumhuriyet devrinin Astronomi öğretimine ve araştırmalarına sağladığı gelişimi anılabilmek için, memleketimizde Astronomiyi ilim olarak yerleştirmek yönünden harcanan çabaların kısa bir özeti yapılmak yerinde olur.

Bizde ilim olarak Astronomi, tarihimizin çok güçlü bir devrinin çok yönlü bir Padişahı olan Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethinden sonra, doğu âleminin şöhretli bir Astronomu olan Ali Kuşçu'nun İstanbul'a gelişi ile başlar.

Ali Kuşçu, Timurleng'in torunu Ulug Bey'in 1420 yılında Semerkand'da kurduğu rasathanenin 2. müdürü ve aslen Bursa'lı olan Kadı-zade-i-Rumi'nin öğrencisi idi. Ulug Bey 1449 yılında oğlu tarafından öldürüldükten sonra zamanının en büyük ve şöhretli rasathanesi olan bu rasathane dağılmış ve Azerbeycan'a geçen Ali Kuşçu'da İran Şahı tarafından elçi olarak İstanbul'a gönderilmiştir. Zamanın padişahı olan Fatih Sultan Mehmet, Ali Kuşçu'ya büyük itibar göstermiş, Ali Kuşçu, Padişah'ın İstanbul'da kalması teklifini kabul etmiş ve Fatih Sultan Mehmet te kendisini Ayasofya medresesine müderris tayin etmiştir (1). Böylece bizde de ilmi Astronomi'nin ilk temelleri atılmıştır.

Ali Kuşçu'nun İstanbul'a gelmesi ile atılan bu ilk adım onun ölümü ile (1474) olduğu yerde kalmıştır. Bundan sonra uzun zaman doğuda Astronomi alanında hiç bir yenilik yoktur ve Astronomların yerini muvakkitler almıştır.

Muvakkitlerin başı müneccimbaşılar idi ve bunlar doğrudan doğruya Şeyhülislam kapısına bağlı olurdu. Müneccimbaşılarının görevi takvim hazırlamaktır. Ancak iki türlü takvim hazırlanırdı; birisi halka mahsus diğeri de Padişah ile devlet bütçelerine mahsus ve içinde yıldız falını da ihtiva eden birer takvimdi. Ayrıca Güneşin, Ayın ve planetlerin yerlerini ihtiva

eden ve ziç adı verilen bir de katalog hazırlanırdı.

Ali Kuşçu'dan sonra 180 yıl müddetle bizde Astronomi bir uyuklama devresi geçirmiştir.

1577 yılı Astronomi tarihimizde çok önemli bir tarihtir. Zira bu tarihte ilk defa memleketimizde, İstanbul'da bir rasathane kurulmuştur. Bu şeref Takiyetin'e aittir (2). Aslen Şamlı olan ve Şam'da, Kahire'de okuduktan ve bir müddet te oralarda medreselerde müderrislik yapmış olan Takiyyettin (1521-1585) 3. Murat'ın Padişahlığı sırasında İstanbul'a gelmiş, Padişah'ın hocası Saadettin efendi ile ve Ali Kuşçu'nun torunu Kutbuddin ile tanışmıştır. Takiyyettin'in Astronomiye olan ilgisini gören Kutbuddin, kendisine babalarından kalan Astronomi ve Matematik kitaplarını hediye etmiştir. Takiyyettin bu kitapların sayesinde kendi kendini yetiştirmiş ve müneccimbaşı (baş astronom) Mustafa Çelebi'nin vefatı üzerine de hoca Saadettin efendi'nin yardımı ile müneccimbaşı tayin edilmiştir. Bu arada Ulug bey ziçlerinin o tarihteki rasatlara uymadığını gören Takiyyettin, yeni rasatlar yapılması gerektiğine dair yine Hoca Saadettin efendi vasıtasıyla Padişah'a bir dilekçe vermiştir. Padişah bu dileği yerinde bularak İstanbul'da Fransız Büyükelçiliği'ne ait bina ile Tophane arasındaki sırta bütün masraflarını hazineden ödemek suretiyle bir rasathane kurdurmuştur (1577). Bu iş için sarf edilen para bugünkü değeri ile milyonları buluyordu (3). Bununla beraber bu rasathane'nin ömrü pek kısa olmuştur. Zira Sadettin efendi ile rekabetinden dolayı, şehülislam Ahmet Şemseddin efendi Ulug beyin kötü akıbetini örnek göstererek rasat yapanların ve gök-

(1) Salih Zeki : Asarı Bakiye, Cilt 1, Sah. 197

(2) Salih Zeki : Asarı Bakiye, Cilt 1, Sah. 201 - 202

(3) Osman Ergin : Türkiye Tarihi, Cilt 1, Sah. 219

yüzünün sırlarını küstahça öğrenmeye kal-kanların akibetinin çok fena olduğuna dair padişah'a bir Jurnal vermiştir (4). Ürken padişah, Kaptanıderya Kılıç Ali Paşa'yı bir gece içinde rasathaneyi hâk ile yeksan etmeye memur etmiştir (1579, 21 ikinci kânun, perşembe). Mamafi, Takiyettin rasatlarını kısmen tamamlayabilmiş ve sonra da bunları Astronomik cetveller halinde yayınlamıştır. Takiyettin'den sonra Tanzimata ve hattâ ondan çok sonralarına kadar artık Osmanlı Türklerinde ilim olarak Astronomi ile uğraşıl-mış, sadece takvimler hazırlanmış ve na-maz saatlerinin önemi dolayısı ile zaman tâyini ile uğraşmıştır.

Osmanlı padişahlarından 3. Mustafa 18. yüzyılda Astronominin modernleştirilmesini düşündüğü zaman Mehmet Resmi efendiyi Prusya kralı Frederik'e göndere-rek kendisinden 3 müneccim (astrolog) is-temişti. Maksudı uğurlu günlerin tespiti ve iyi kumandan seçebilmektir. Kral II. Frederik, 3 astrolog yerine sefere 3 tavsi-yede bulunmuştur.

Mamafi, padişah'ın astroloji için dahi olsa, bu devrede Astronomiye ilgi göster-mesi, önemli Astronomi kitaplarının dili-mize çevrilmesini sağlamıştır. Bununla be-raber, Astronomi ancak Mühendishane-i Berri'nin (bugünkü İstanbul Teknik Üni-versitesinin başlangıcı) 1825'deki ve Har-biye Mektebinin 1845'deki islâhatından sonra ciddi bir şekilde okutulmaya baş-lanmış ve özellikle 1838'de açılan rüştiye-ler ve 1869'da açılan idadilerle de yayıl-mıştır. Harbiye mektebine uzunluğu 5 metre ve çapı bir metre olan bir dürbün de getirilmiştir (5). Bu ilk gelişme devre-sinde Astronomi ilminin ancak batı mem-leketlerinde ulaşılan sonuçları öğrenilme-yeye çalışılmış, fakat hiç bir orijinal araştır-ma yapılamamıştır. Harbiye mektebi için getirtilen dürbün de Kırım muharebesi sırasında Fransız askerî hastanesi yapılan Harbiye mektebi binasının yangınında en-kaz haline gelmiştir.

Bizde Tanzimattan sonra kurulan ilk İstanbul Rasathanesi (Rasathane-i Amire-i Âlâimülcev) bir astronomi rasathanesi ol-maktan çok bir meteoroloji merkez bü-rosu idi. Bu rasathane, padişahın emri ile 1868'de Fransız Mr. Coumbary tarafından kurulmuştur. Bu rasathaneye bağlı ve Basra körfezinden Selâniğe kadar uzanan bölgede 9 rasat istasyonu vardı ve bu ra-sathanelerde hergün yapılan meteorolojik rasatlar telgrafla merkeze bildirilirdi. İs-

tanbul'da bütün bu rasatlar değerlendiril-ir ve telgrafla Avrupa'daki büyük rasat-hanelere ulaştırılırdı. Avrupa rasathanele-rinden de telgraflar alınırdı. Mr. Coum-bary 1873 Viyana Milletlerarası Meteoroloji kongresinde de memleketimizi temsil et-miştir. Bu rasathane Beyoğlunda İstiklâl caddesinin Tünel meydanına yakın ucun-da bulunuyordu.

Bulunduğu binanın tamiri gerektiği zaman da yine İstiklâl Caddesi üzerinde Taksim meydanına yakın bir binaya ta-şınmıştır. Coumbary'den sonra Salih Zeki Bey rasathaneye müdür olmuş ve onun Mâarif Müsteşarlığı sırasında da rasatha-ne Maçka'ya, Topçu mektebinin karşısın-daki sismografi istasyonunun yanına ta-şınmış, 31 Mart vak'asında da tahrip edil-miştir.

Bundan sonra rasathane direktörlüğü-ne getirilen Bay Fatin Gökmen, rasathane için en uygun yer olarak İcadiye tepesini seçmiş ve oradaki bayram topunun kal-dırılmasını da sağlayarak 1911 yılında İs-tanbul'da 3. defa bir rasathane kurmaya muvaffak olmuştur. 1911'de bir müdür 2 kâtip ve 1923'de 1 müdür, 1 rasit ve 2 kâ-tipten ibaret bir kadrosu vardı.

21 nisan 1912'de açılan son Darülfünun-da (İstanbul Üniversitesi) da «Heyeti Ri-yaziye» (Matematik Astronomi) okutulma-ya başlanmıştır.

1933 Üniversite Reformunda Üniversi-te'den ayrılarak doğrudan doğruya Milli Eğitim Bakanlığına bağlanan bu rasatha-ne bugün Kandilli rasathanesi adını taşı-maktadır ve şeklini muhafaza ederek, Astronomi, Jeofizik ve Meteoroloji bölüm-lerini kapsamaktadır.

Memleketimizde Üniversitede ilk defa Matematğin yanı sıra Astronomiyi okutan ve Kandilli Rasathanesini kurarak memle-kete modern Astronomi metodlarını geti-ren ve özellikle geliştirmeye çalıştığı saat servisi ve sismograf bölümü ile dikkati çe-ken sayın müderris Fatin Gökmen'in adını rahmet ve minnetle anmak yerinde bir ka-darşınaslık olur.

Kandilli rasathanesinin kuruluşunda ele alınan ana astronomik problem za-man tâyini idi. Bu maksatla rasatlar için gerekli bazı âletler satın alındığı gibi memleket saat ayarını vermek üzere bir

(4) Salih Zeki : Asarı Bakiye, Sah. 201 - 202

(5) Mehmet Esat : Mirali Mektebi, Harbiye

de küçük verici kurulmuştur. Darülfunun Fen Fakültesinde de müderris bay Fatih Gökmen tarafından bir astronomi dersi verilmekte idi.

1933 Üniversite reformuna kadar durum böylece süregelmiştir. Atatürk'ün memleket ilmine getirdiği büyük hamle 1933 yılında İstanbul Üniversitesine davet edilen Alman profesörleri ile başlar. Bu reformda Fen Fakültesinde bir Astronomi kürsüsü kurulmuş ve bu kürsünün başına, o zaman Berlin'de Einstein ile beraber çalışmakta olan ve Einstein gravitasyon efesinin denel araştırmalarını yapmış bulunan Prof. F. Freundlich getirilmiştir. Prof. Freundlich, Breslau rasathanesinden genç bir asistanı, Dr. Gleissberg'i ve İsviçreli bir topografya uzmanını kendisine yardımcı olarak seçmiş ve beraberinde İstanbul'a getirmiştir. Bugünkü Fen Fakültesinin yerinde bulunan ve bir yangın sonucu kayıplara karışan Zeynep hanım konağının 1. katında iç içe iki küçük odada faaliyete geçen bu kürsü, tam anlamıyla, sıfırdan başlamıştır. Prof. F. Freundlich'in şahsi teşebbüsü ile ve dünyanın muhtelif memleketlerinde bulunan tanıdığı astronomlara gönderdiği sirküler mektuplarla bu kürsünün kütüphanesinin temelleri atıldığı gibi İngiltere'den de hediye olarak iki kronometre, üç ayaklı sehpa ile bir 8 santimetrelik dürbün ve bir de küçük pasaj aleti gelmiştir. 1934-35 ders yılı başında bu guruba bir Türk doçent ve Fakülte Matematik Astronomi öğrencilerinden bir yardımcı asistan atanmış, 1936'da da bir Türk asistan ile gelişen bu grup, yine 1936 yılında Üniversite bahçesinde tek bina olarak inşa edilen Astronomi binasına taşınmış ve yine bu tarihlerde de evvelce Zeiss firmasına sipariş edilmiş olan 30 cm açıklığında ve 150 cm odak uzaklığındaki dürbün gelerek yerine yerleştirilmiştir. Kandilli için evvelce satın alınmış bulunan 20 santimetrelik dürbünden sonra bu dürbün Türkiye'ye getirilen ikinci dürbündür.

Çekoslovakya'da Prag Üniversitesinin Kepler kürsüsüne davet edilen Prof. Freundlich 1936-37 ders yılı sonunda İstanbul'dan ayrılmıştır. Memleketimizde kaldığı kısa süre zarfında iki doktora tezi yaptırmış, adayların doktora imtihanlarında hazır bulunmuş ve 1936 yılında memleketimizden rasat edilen Güneş tutulmasının tamlik kuşağı içinde bulunan Bilecik'e öğrencilerle birlikte bir ekspe-

disyon tertipleyerek orada rasatlar yaptırmıştır. Ayrıca Dr. Gleissberg ile birlikte bir de ders kitabı hazırlamış ve bu kitap o zaman doçent olan Prof. F. Yeniçay tarafından dilimize çevrilmiştir.

1938'de Prof. Freundlich'ten boşalan kürsiye Ord. Prof. Rosenberg getirilmiştir. Dünyada ilk defa yıldızların sıcaklığını ölçmeye muvaffak olmuş bir astronom olarak tanınan Prof. Rosenberg maalesef İstanbul'da ancak iyi yıl kalmış 1940 temmuzunda bir güneş çarpması sonunda vefat etmiştir. Prof. Rosenberg'te bir doçentlik imtihanı geçirmiştir. Prof. Rosenberg'in hazırladığı ders kitabı doçent Dr. T. Okyay Kabakçioğlu tarafından Türkçeye çevrilerek yayınlanmıştır.

Prof. Rosenberg'in vefatından sonra İkinci Dünya Harbi yüzünden kürsiye bir Profesör bulmak çok zor olmuş ve ancak 1942 yılında Prof. T. Royds'un gelmesi sağlanabilmiştir. Uzun bir süre Hindistan'da Kodaikanal rasathanesinde çalışmış ve Eversched'in vefatından sonra bu rasathanenin müdürlüğünü yapmış bulunan Prof. Royds, o yılın başlarında kendi arzusu ile emekliye ayrılmış ve İngiliz hükümetinin aracılığı ile de yeniden bizde işe başlamayı kabul etmiştir. Prof. Royds'un İstanbul'a atanmasından kısa bir süre sonra meydana gelen Zeynep hanım konağı yangını Fen Fakültesi'nin, yanmayan Astronomi, Botanik, Zooloji kürsüleri ile Eczacı okulunda çalışmaya devam etmesi zorunluğun yaratmış ve Dekanlık makamı ile Fakülte kalemi ve öğrenci bürosu Astronomi kürsüsünün tek küçük binasına yerleşmişlerdir. Böylece, Astronomi Kürsüsüne sadece iki oda kalmış ve Dekanlığa gidip gelen öğrencilerin ve iş sahiplerinin kalabalığı, ilmi araştırmaları aksatmıştır. Bununla beraber 1947 yılına, 5 yıllık mukavelesinin sonuna kadar İstanbul'da kalan Prof. T. Royds bir doktora travayı yaptırmış, bir doçentin hazırladığı araştırmaya yardımcı olmuş ve bir Astrofizik ders kitabı yazmıştır. 1947'den sonra İkinci Dünya Harbinden çıkan ve ilmin her alanındaki önemini bir kerre daha idrâk eden memleketler Üniversitelerine ve her müessesede yapılan ilmi araştırmalara büyük değer verdiklerinden, ilim adamlarına çok iş düşmüş ve yeni yabancı öğretim üyesi bulmak mümkün olmamıştır. Bu arada Fakülte Kurulu'nun kararı ve Senato'nun onamı ile Dr. Gleissberg Profesörlüğe yükseltilerek kürsünün yönetimine me-

mur edilmiştir. 1958'de Frankfurt Üniversitesi'ne davet edilinceye kadar 12 yıl süre ile kürsüyü idare eden Prof. Dr. Gleissberg 1933 yılından bu yana sarfettiği büyük gayreti Profesör olduktan sonra da aynı hız ile sürdürmüş, 8 doktora travayı yaptırmış, 3 doçentlik tezinin hazırlanmasına yardımcı olmuş ve burada bulunduğu süre zarfında da 100'den fazla makale yayınlamıştır. Şehrin ortasında bulunan rasathane kurulduktan bir kaç yıl sonra, şehrin artan ışıkları, havanın yüklü oluşu ve dürbünün küçüklüğü yüzünden olumlu gece rasatları yapmak imkânı kalmadığından, dürbüne bir Lyot filtresi eklenmek suretiyle rasat programı Güneşe kaydırılmıştır. Gece rasatları ancak öğretim maksadı ile yapılmıştır ve bu gün böylece devam edilmektedir. Prof. Dr. Gleissberg'in burada bulunduğu devrede Güneş rasatlarını Milletlerarası bir düzeye çıkarmak ve bu hususta bütün dünyada yapılan çalışmalara katılmak için bu alanda otorite sayılan iki kişi Prof. Waldmeier ve Prof. Kiepenheuer kısa sürelerle kürsüye davet edilmişler ve kendileri ile bu konuda istişarelerde bulunulmuş ve tavsiyeleri alınmıştır. 1952 yılından beri havanın açık olduğu her gün rasathaneden Güneş lekeleri ve kromosfer rasatları yapılmakta, imkân oldukça fotoğraflar çekilmekte ve bu bilgiler hem dünya güneş rasatlarının toplandığı merkezlere gönderilmekte ve hem de arşivlerde saklanmaktadır.

Prof. Dr. Gleissberg'in İstanbul Üniversitesinde bulunduğu süre zarfında, Astronomiye karşı ilgi duyanlarla öğretim üye ve yardımcıları arasında bir bağlantı sağlamak üzere 1954 yılında Türk Astronomi Derneği adı ile bir dernek kurulmuştur. Bu dernek bugün de faaliyet halindedir. Bu güne kadar bir Gök yüzü haritası yayınlamış iki yıl süre ile de Gök yüzü adında bir mecmua çıkarmış ise de mâli imkânsızlıklar bu mecmuanın çıkarılmasını engellemiştir.

1958'de Prof. Dr. Gleissberg'in ayrılmasından sonra Kürsünün başına 1934'ten beri orada çalışan Prof. Dr. Nüzhet Gökdoğan getirilmiş ve kürsüde güneş araştırmalarının yanı sıra, diğer Astrofizik araştırmaları da yapılmaya başlanmıştır. 1946'da yayınlanan Üniversiteler kanunundan sonra Fen Fakültesi kredi sistemini kabul etmiş ve o tarihte Astronomi de bir lisans dalı olarak kabul edilmiştir. İstanbul Üniversitesinin Fen Fakültesinde bu

lunan Astronomi Kürsüsü üzerinde bu kadar duruşumuzun sebebi, Türk Astronomi tarihinde ilk bilimsel büyük merkez oluşu ve başka kuruluşları buradan yetişen öğrencilerin geliştirmiş olmasıdır.

İstanbul'da bulunması dolayısı ile özellikle Kandilli rasathanesinin eleman kaynağı olmuştur. Bu gün Kandilli rasathanesine yön verecek durumda olan iki önemli kişisi (Müdürü ve Güneş servisi şefi Doç. Dr. Muammer Dizer ve Müdür Muavini ve zaman bölümü şefi Doç. Dr. Tarık Gökmen) ile elemanlarının pek azı müstesna, hemen hepsi İstanbul Üniversitesinden yetişmiş doktoralarını burada yapmışlar ve burada Üniversite doçenti olmuşlardır. Bu genç elemanların gayreti ile Kandilli rasathanesinin zaman bölümü çok gelişmiş, Milletlerarası standarda ulaşmış ve dünyanın büyük merkezleri ile işbirliği yapacak duruma gelmiştir. Güneş servisine yeni alınan H α ve C λ filtreleri ile sölostat sayesinde Güneş rasatlarında da esaslı bir gelişme olmuştur.

İstanbul Üniversitesindeki Astronomi Kürsüsü'nü Ankara Üniversite'sinin Fen Fakültesinde kurulan Astronomi Kürsüsü takip etmiş (1946) ve bu kürsünün başına İstanbul Astronomi Kürsüsünden Doçent Dr. Tevfik Okyay Kabakçioğlu Profesör payesi ile getirilmiştir. Kısa bir süre Ankara'da kalan Dr. T. O. Kabakçioğlu, Ankara'nın havası ile imtizaç edemediğinden bu kürsüden ayrılarak İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi Matematik Kürsüsünün başına gelmiştir. Dr. Kabakçioğlu'ndan sonra Ankara'ya mukaveleli Profesör olarak getirilen Dr. Kreiken, Ankara'nın gelişmesi için çok uğraşmış, temin ettiği burslarla genç öğrencilerini Amerika'ya yollamış ve şehir dışında da bir rasathane kurulmasını sağlamıştır. Ancak, bu rasathane de Ankara'nın iklim şartları ve havası yüzünden bir öğretim rasathanesi olmaktan ileri gidememiştir. Bugün bu rasathanede de 12 santimetrelik bir Zeiss Coudé dürbünü ve H α filtresi ile Güneş rasatları yapılmaktadır. 1964 yılında izinli bulunduğu sırada memleketi olan Hollanda'da vefat eden Prof. Kreiken'den sonra bu kürsü de Profesörsüz kalmış, iki yıl sonra vaktiyle İstanbul'da 25 yıl kalmış olan Profesör Gleissberg bir yıl süre ile Ankara'ya gelmiş fakat ondan sonra kürsü yine profesörsüz kalmıştır. Halen bu kürsüyü bir doçent idare etmekte ve diğer 2 doçenti daha bu

lunmaktadır. Bu üç eleman da Ankara'dan mezun olduktan sonra Avrupa'da ve Amerika'da öğrenimlerini tamamlamışlar görgü ve bilgilerini arttırmışlardır.

Ankara Üniversitesi'ni Ege Üniversite'sinin açılışı takip etmiş ve burada da Fen Fakültesinde bir Astronomi kürsüsü (1963) kurulmuştur. Bu kürsünün başına da Ankara Fen Fakültesinde Astronomi doçentlik sınavını vererek doçent kadrosuna yeni atanmış bir genç eleman getirilmiş (Doç. Dr. A. Kızıllırmak) ve burada normal doçentlik süresinin sonunda profesörlüğe yükseltilmiştir. Halen bu kürsüde mukaveleli bir yabancı profesör de bulunmaktadır.

Üniversitelerimizde ve Kandilli rasathanesinde çalışan Astronomlar 1952 yılından beri Milletlerarası Astronomi Birliği'nin (IAU) kongrelerine katılmaktadır. Önceleri bu kongrelere temsilcilerimiz sadece müşahit sıfatı ile katılmakta iken 1962 de Bakanlar Kurulunun Türk Astronomi Derneğine IAU ile işbirliği yapmasına izin vermesi üzerine doktora yapmış Astronomlar (IAU)'ya resmen üye seçilmişler ve muhtelif komisyonlarda görev almışlardır.

Ayrıca 1967'de Orta Doğu Teknik Üniversitesinde Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun desteği ile Türkiye'de ilk defa Üniversitelerarası bir simpozium tertiplenmiş ve 1970 yılında da İstanbul Üniversitesinde Kepler'in 400. doğum yıldönümü münasebetiyle Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu ile İstanbul Üniversitesinin destekleri ile Bal kanlararası bir simpozium tertiplenmiş, bu simpoziumda sunulan araştırmalar da yayınlanmıştır.

İstanbul Üniversitesi bir Halk hizmeti olmak üzere 1968 yılından beri de İstanbul'da bir Planetarium kurma teşebbüsüne geçmiş ve bunun için de Beyazıt'ta Fen ve Edebiyat Fakülteleri blokları ile yeni yapılmakta olan Üniversite kütaphının arasında kalan Beyazıt hamamını istimlak ederek restorasyonuna başlamıştır.

Bu günkü modern Astronomi araştırmalarının gerçek hedefi kâinatın yapısı

nın anlaşılması olduğuna göre, bizde de Astronomi araştırmaları hemen bütün rasathanelerimizde yapılan Güneş morfolojisi araştırmaları yanında başka alanlara da kaymıştır. Yıldız atmosferlerinin yapısı, yıldızlararası absorpsiyon, Galaksinin boyutlarının araştırılması, 3 renk fotometrisinin uygulamaları, Plazma fiziği, Yıldızların oluşumu, değişen yıldızlar ve magnetik yıldızlara dair araştırmalar yapılmaktadır. Bu araştırmaların sonuçları Fakülte mecmualarında yayınlandığı gibi milletlerarası büyük mecmualarda da yayınlanmaktadır. Ancak, Cumhuriyetin 50. yılını ve Üniversite reformunun 40. yılını kutladığımız bu yılda daha bütün bu araştırmacılar gösterdikleri gayret ile lâyik olduklarını ispat ettikleri bir büyük dürbüne veya teleskopa kavuşamamışlardır. Hepsi gerekli rasat materyellerini, araştırmaları ile dikkatlerini çektikleri büyük rasathanelliden sağlamaktadır. Bu durum ise gittikçe zorlaşmaktadır. Zira araştırmalar derinleştikçe daha büyük dürbünler gerekmektedir. Bunların ise sayısı çok azdır. Bugün dünyada kazandığı büyük önem yüzünden Astronomi pek çok araştırmacıyı çekmektedir. Her memleketin sayılı dürbün-rasat saatinde kendi Astronomlarına öncelik tanıyacağı âşikâr olduğuna göre, ancak belli ve üzerinde çalışmakta olunan konularda materyel sağlanabilmektedir. Dürbünsüz bir memleket astronomunun özel bir konuda rasat fırsatı bulabilmesi ancak dürbün idarecilerinin konuya verecekleri öneme ve boş rasat saati bulabilme olanağına bağlıdır. Ayrıca rasat yapacak elemanın yolluğunu hangi müessesenin sağlayacağı da bir problemdir. Şurasını şükranla belirtmek gerekir ki Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu kendisine böylece açıklanan konu ile ilgilenmiş ve bir çözüm yolu bulmak hususunda Türk Astronomları ile birlikte meselenin üzerine eğilmiştir.

Cumhuriyetimizin ellinci yılı kutlanırken, eski çağlarda öncülüğünü yaptığımız Astronomi alanındaki varlığımızın, bütün dünya astronomlarına açık büyük bir milli rasathane kurulması suretiyle yeniden dünyaya duyurulması bütün Türk Astronomlarının en içten dileğidir.